

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Şubat/February 2026, s. 15: 273-305

Yabancıdan Misafire: Derrida'nın Misafirperverliği Bağlamında Göçmen Öğrenci Deneyimleri

From Stranger to Guest: Immigrant Students' Experiences through the Lens of Derrida's Theory of Hospitality

Elif Büşra Kocalan

Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi ABD,
Assistant Prof, Hitit University, Faculty of Theology,
Department of Sociology of Religion
ebusrakocalan@hitit.edu.com
ORCID: 0000-0002-8051-4647

DOI: 10.56720/mevzu.1827529

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received: 20 Kasım / Novembre 2025
Kabul Tarihi / Date Accepted: 11 Şubat / February 2026
Yayın Tarihi / Date Published: 15 Şubat / February 2026
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Şubat / February

Atıf / Citation: Kocalan, Elif Büşra. "Yabancıdan Misafire: Derrida'nın Misafirperverliği Bağlamında Göçmen Öğrenci Deneyimleri". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (Şubat 2026): 273-305. <https://doi.org/10.56720/mevzu.1827529>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.
web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevzusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0



Öz

Bu makale, Türkiye'deki uluslararası üniversite öğrencilerinin gündelik yaşamlarında misafirperverlik anları ile kabulün koşullandığı eşikler arasında gidip gelen salınım deneyimlerini Derrida'nın misafirperverlik kuramı çerçevesinde incelemektedir. Çalışmanın odağı, öğrencilerin yabancı ve misafir olarak adlandırılmaları üzerinden kurulan ilişki biçimlerinin, kampüs ve kent mekânlarında aidiyet duygusunu nasıl şekillendirdiğidir. Bu bağlamda çalışmanın temel problemi, Türkiye'de güçlü bir misafirperverlik söylemi ve çeşitli gündelik kabul pratikleri bulunmasına rağmen uluslararası öğrencilerin kimi bağlamlarda misafir olarak kucaklanırken kimi bağlamlarda kalıcı yabancı olarak sınırda tutulmalarını mümkün kılan koşullu misafirperverlik eşiklerinin nasıl işlediğini incelemektir. Araştırma, fenomenolojik bir yaklaşım ile yürütülmüş olup, Türkiye'nin orta ölçekli bir Anadolu kentindeki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören, farklı ülkelerden gelen 20 uluslararası öğrenciyle gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış derinlemesine mülakatlara dayanmaktadır. Mülakat dökümleri, kodlama ve tema inşası yoluyla tematik analiz ile çözümlenmiştir. Katılımcıların cinsiyet, uyruk, dinî aidiyet, ten rengi ve Türkiye'de kalış süreleri bakımından çeşitlilik göstermesi, misafirperverlik rejiminin farklı eksenlerde nasıl işlediğini gözlemlemeye imkân tanımaktadır. Kuramsal çerçeve, Derrida'nın koşullu ve koşulsuz misafirperverlik ayrımı, *hospitalite* gerilimi, eşik, adlandırma, beklenmeyen misafir ve egemenlik gibi kavramları üzerine kurulmuştur. Bulgular misafirperverlik deneyimleri, misafirperverliğin sınırları ve salınım deneyimleri olmak üzere üç tema başlığı altında sunulmaktadır. İlk tema, özellikle sınıf içi jestler, hediyeleşme, sofraya ve komşuluk pratikleri üzerinden, öğrencilerin birçok bağlamda sıcak ve kapsayıcı karşılanabildiklerini göstermektedir. İkinci tema, dil rejimleri, bürokratik prosedürler, barınma piyasası, ırksal görünebilirlik ve yabancı ve misafir etiketleri üzerinden işleyen koşullu misafirperverlik sınırlarını görünür kılmaktadır. Üçüncü tema ise, öğrencilerin kampüs ile sokak, içeride olma ile dışarıda bırakılma arasında salınan, "yüzde elli ait olma" gibi ifadelerle tarif ettikleri eşikte-olma hâline odaklanmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Türkiye'de uluslararası öğrenciler için işleyen misafirperverlik rejiminin, öğrencileri aynı anda hem kucaklayan hem de kalıcı bir yabancı konumunda tutan hiyerarşik ve koşullu bir yapıya sahip olduğunu, buna karşılık Derrida'nın koşulsuz misa-

firperverlik idealinin, misafirlik retoriğinden hak temelli birlikte yaşama paradigmasına geçiş için önemli bir etik ufuk sunduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Misafirperverlik, Konuksevermezlik, Uluslararası Öğrenciler, Yabancı, Öteki, Misafir.

Abstract

This article examines the ambivalent experiences of international university students in Türkiye, as they move between moments of hospitality and the conditional thresholds that structure acceptance, drawing on Derrida's theory of hospitality. It focuses on how relationships shaped through the labelling of students as foreigners and guests configure their sense of belonging across campus and urban spaces. The central problem addressed is how, despite a strong discourse of hospitality and a range of everyday practices of welcome, conditional regimes of hospitality operate in ways that embrace international students as guests in some contexts while keeping them at the margins as permanent foreigners in others. The study adopts a phenomenological approach and is based on semi-structured, in-depth interviews with 20 international students from diverse countries studying at a public university in a mid-sized Anatolian city. Interview transcripts were analysed through thematic analysis via coding and theme construction. Variation in participants' gender, nationality, religious affiliation, skin colour, and length of residence in Turkey enables an examination of how hospitality is differentially organised across intersecting axes. The theoretical framework builds on Derrida's distinction between conditional and unconditional hospitality, the tension encapsulated in hostipitality, and the concepts of threshold, naming, the unexpected guest, and sovereignty. Findings are presented under three themes: experiences of hospitality, the limits of hospitality, and threshold experiences. The first theme shows that students may be received warmly and inclusively in many contexts, particularly through classroom gestures, gift-giving, shared meals, home invitations, and neighbourhood relations. The second theme highlights the conditional boundaries of hospitality as they are enacted through language regimes, bureaucratic procedures, the housing market, racial visibility, and the labels of foreigner and guest. The third theme focuses on a condition of being on the threshold, as students describe fluctuating between campus and

street, being inside and being left outside, often articulated through expressions such as “feeling fifty per cent belonging. Overall, the article argues that the hospitality regime experienced by international students in Türkiye is hierarchical and conditional, simultaneously embracing them while positioning them as enduring outsiders; at the same time, Derrida’s ideal of unconditional hospitality offers an ethical horizon for moving from a rhetoric of guesthood towards a rights-based paradigm of living together.

Keywords: Sociology of Religion, Hospitality, Hostipitality, International Students, Stranger, Other, Guest.

Etik Beyan	Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu’unun 2024-29 sayılı ve 09/02/2024 tarihli kararıyla etik izin alınmıştır. Bu makale, Din ve Coğrafya Sempozyumu III’te sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan “Yabancıdan Misafire: Derrida’nın Misafirperverliği Bağlamında Göçmen Öğrenci Deneyimleri” adlı tebliğin içeriği geliştirilerek üretilmiş hâlidir.
-------------------	--

Giriş

Misafirlik ve misafirperverlik üzerine yaptığı çalışmalarda Jacques Derrida, misafirperverliği koşullu ve koşulsuz iki başlıkta ele almaktadır. Koşullu misafirperverlik, ev sahibinin belirli koşullar ve kurallar çerçevesinde yabancıyı kabul etmesi anlamına gelirken, koşulsuz misafirperverlik ise ötekinin hiçbir kural, beklenti veya önkoşul olmaksızın tamamen hoş karşılanışını ifade etmektedir. Derrida’ya göre bu iki tür misafirperverlik karşıt anlayışlar gibi görünse de aslında birbirine muhtaçtır. Koşulsuz misafirperverlik fikri, misafirperverlik kavramına anlam ve etik bir yön vermekle birlikte, misafirlik pratikte her zaman belirli koşullar dahilinde gerçekleşmektedir. Bu karşıtlık, misafirperverliğin özünde barındırdığı bir *aporiya*, yani çözülmesi güç bir paradoksa işaret etmektedir (Derrida, 2012; Derrida - Dufourmantelle, 2020). Derrida’nın *hostipitalite*¹ kavramı, ağırlama ile dışlamanın aynı kapıda birleşmesi-

¹ Misafirperverlik anlamına gelen *hospitality* ile düşmanlık anlamına gelen *hostility* kelimelerinin birleştirilmesi ile oluşturulmuş kelime, *hostipitality*, konuksevermezlik ya da misafirsevermezlik şekillerinde çevrilebilmektedir (Bk. Derrida, 2012).

ni ifade etmektedir: Kapının açılışı, kapatılma ihtimalini hep içinde taşımaktadır (Derrida, 2012).

Koşullu misafirperverlik, ev sahibinin egemenlik ve denetim hakkını koruduğu bir davet üzerine kuruludur. Ev sahibi, evin efendisi olarak eşğin kontrolünü elinde tutmaktadır. Kimin ne zaman ve ne şekilde içeri gireceğini belirleme, gerektiğinde kapıyı kapatma veya seçerek açma ayrıcalığına sahiptir. Misafir “Hoş geldin.” denilerek içeri alınsa da bu kabul ev sahibinin otoritesiyle çizilen görünmez sınırlarla çevrilidir. Derrida’nın vurguladığı bu hiyerarşik ilişkide, misafir ancak belirlenen koşulları sağladığı sürece içeride kalabilecektir. Dolayısıyla yabancı, eve kabul edilse dahi asla ev sahibine dönüşmemektedir. O, fiziksel olarak içeride bulunmasına izin verilen, ancak statü olarak tam anlamıyla içeriden sayılmayan, sınırları çizili bir yabancı olarak kalmaya devam edecektir (Derrida - Dufourmantelle, 2020; Dooley - Kearney, 2002, 69-71; Derrida, 2012).

Koşulsuz misafirperverlik ise Derrida’nın düşüncesinde etik bir ideal, hatta ütopyaya yakın bir kavram olarak belirmektedir. Koşulsuz misafirperverlik, ötekinin kim olduğuna, nereden geldiğine ve ne getirip ne götüreceğine bakmaksızın, beklenmedik olsa bile dahi hazırlıksız gelmesini problem etmeden ve herhangi bir koşul öne sürmeden kabul edilmesidir. Bu yaklaşım, misafirperverliğin yasa ve normlarını aşan radikal bir kabulü gerektirmektedir. Koşulsuz misafirperverlikte ev sahibi, gelen yabancıya isim bile sormadan ve karşılığında hiçbir şey beklemeden onu ağırlamayı göze almaktadır. Bu seviyede bir kabul, ev sahibinin kendi evini ve hatta egemenliğini bütünüyle riske atması anlamına gelmektedir. Zira hiçbir koşul koymaksızın herkese kapıları açmak, misafirin evin düzenini bozma ve sınırları ihlal etme potansiyelini de kabullenmek demektir (Derrida, 1993, 33-34; Derrida, 2007, 451; Derrida - Dufourmantelle, 2020).

Elbette, koşulsuz misafirperverlik pratik hayatta tam manasıyla gerçekleştirilebilen bir durum değildir. Daha ziyade, dışlayıcı sınırları normalleştirmeye ve “Ötekini hangi koşullarla kabul ediyoruz?” sorusunu sürekli canlı tutmaya çağıran bir etik ilkedir. Gerçekte, toplumlar ve bireyler çoğunlukla koşullu misafirperverlik çerçevesinde hareket etmektedirler. Egemenlik olgusu burada belirleyicidir. Bir devletin yabancılara kapısını tamamen ve süresiz

açması veya bir ev sahibinin herkesi sorgusuz sualsiz evine alması, egemenliğin temelini oluşturan yetki, kontrol ve güvenlik mekanizmalarını zayıflatmakta ve bu hak ve güvenceleri ciddi ölçüde riske edebilmektedir. Derrida da bu gerilimi teslim etmekte ve misafirperverliğin özündeki ikilemin, misafirperverliğin hem mümkün hem de imkânsız oluşunun altını çizmektedir. Koşulsuz misafirlik kavramsal olarak misafirperverliğe ahlaki bir ufuk kazandırır sa da uygulamada misafirperverlik yasaları hep koşullarla birlikte gelmektedir. Bu nedenle gerçek yaşamda misafirperverlik, misafirperverlik ideali ile güvenlik kaygıları arasında sürekli devam eden bir müzâkere halini almaktadır. Derrida mutlak misafirperverlik uğruna risk almanın gerekliliğini vurgulamaktadır (Derrida - Dufourmantelle, 2020; Derrida, 1993, 34; Dooley - Kearney, 2002, 69-71).

Uluslararası öğrenci hareketliliğinin artmasıyla birlikte Türkiye, yükseköğretimde önemli sayıda uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Günümüzde, Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısının üç yüz bini aştığı görülmektedir (YTB, 2025). Bu durum, farklı kültür ve toplumlardan gelen gençlerin Türkiye’deki gündelik yaşam deneyimlerini sosyolojik bakış açısıyla incelemeyi önemli hâle getirmektedir.

Derrida’nın misafirperverlik kuramı, Türkiye’deki göçmen öğrencilerin deneyimlerini anlamakta güçlü bir kuramsal araç sunmaktadır. Misafir kavramının Türkiye’de günlük dilde yabancıları tanımlamak için sıklıkla kullanılması, Derrida’nın işaret ettiği koşullu misafirperverlik dinamiklerinin bir yansıması olarak okunabilmektedir. Uluslararası öğrenciler çoğu zaman misafirperver bir söylemle karşılaşmakta ve olumlu bir kabul görmektedirler. Ancak bu kabul, öğrencilerin misafir statüsünde yabancı olarak kalmaları koşulunu da içermektedir. Misafirperverlik jesti ile dahi, öğrenciler ötekiliklerini hissetmeye devam edebilmektedirler. Kalıcı bir üyelikten ziyade, zamanı dolunca gidecek bir misafir muamelesi görmek, dışlanmanın ince bir biçimi olarak tezahür edebilmektedir (Erdoğan, 2017, 21-22). Derrida’nın koşullu ve koşulsuz misafirlik ayrımı, bu durumun kavramsallaştırılmasına yardımcı olmaktadır. Türkiye’de uluslararası öğrenciler genellikle sıcak ve yardımsever bir ortamla karşılaşsalar da bu ortam çoğunlukla koşullu bir misafirperverliğin sınırları içinde kalmaktadır (Gebru - Yüksel Kaptanoğlu, 2020, 267-274; Tamtekin Aydın, 2020; Snoubar, 2017). Öğrencilerin uyması beklenen kurallar,

kültürel uyum talepleri veya geçicilik vurgusu, onlara çizilen ev sahibi ve misafir sınırını belirginleştirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki uluslararası üniversite öğrencilerinin gündelik hayatlarında misafirperverlik olgusunu nasıl deneyimlediklerini ve bu deneyimlerin hangi koşullarda dışlanma duygusuna dönüştüğünü anlamaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın temel problemi, Türkiye’nin güçlü misafirperverlik söylem ve pratiklerine rağmen, uluslararası öğrencilerin kimi zaman misafir kimi zaman da eşikteki yabancı olarak konumlandırılmalarına sebep olan misafirperverlik eşiklerinin nasıl işlediğini incelemektir. Bu problem çerçevesinde çalışma, öğrencilerin üniversite ve kent yaşamında misafirperverliği hangi somut pratikler ve ilişkisel jestler üzerinden tecrübe ettiklerini, bu pratiklerin hangi dilsel, mekânsal ve kurumsal sınırlar içinde koşullandığını ve söz konusu koşulların dışlanma duygusunu nasıl ürettiğini, ayrıca öğrencilerin misafir ve yabancı konumları arasında gidip gelen salınım deneyimlerinin aidiyet duygularını ve gündelik stratejilerini nasıl şekillendirdiğini tartışmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, uluslararası üniversite öğrencilerinin Türkiye’deki gündelik yaşamda yabancı ve misafir ekseninde deneyimlerini anlamak üzere fenomenolojik ve sosyal inşacı bir yaklaşımla kurgulanmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, araştırmanın odağı olan deneyimlerin ne olduğundan çok nasıl yaşandığını ve katılımcıların bu deneyimlere attettikleri anlamları görünür kılmak için elverişlidir (Creswell, 1993, 77). Çalışmanın analitik merceği, Derrida’nın misafirperverlik düşüncesinin sunduğu kavramsal gerilim üzerinden kurulmuştur. Bu mercek, katılımcı anlatılarında eşğin nasıl üretildiğini görmeyi ve takip etmeyi sağlayan bir perspektif sağlamıştır.

Araştırmanın alanı, Türkiye’nin orta ölçekli bir Anadolu şehrindeki bir devlet üniversitesidir. Saha çalışmasının gerçekleştirildiği 2023-2024 eğitim öğretim yılında Hitit Üniversitesi’nde 1600’ün üzerinde öğrenci bulunduğu raporlanmıştır (Hitit Üniversitesi, 2025). Çalışmaya farklı fakülte ve bölümlerden 20 uluslararası öğrenci dâhil edilmiştir.² Örnekleme sürecinde kartopu

² Bk. Ek 1: Tablo 1. Katılımcı Listesi

örnekleme kullanılmış, ilk temaslar üzerinden genişleyen katılımcı ağı, farklı fakültelerden öğrencilere erişimi kolaylaştırmıştır. Veri doyumu, yeni görüşmelerde mevcut temalara ilişkin yeni ve ayırt edici kodların türememesi ölçütüyle izlenmiştir. 20. görüşme sonrasında veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, uyruk ve Türkiye’de kalış sürelerinde çeşitlilik gözlemlenmiştir. Öğrencilerin bir kısmı Türkiye’de birkaç aydır, bir kısmı yıllardır, bazıları burslu, bazıları kendi imkânlarıyla okumaktadır. Dilleri, ten renkleri, dinî aidiyetleri ve ekonomik imkânları birbirinden farklıdır.

Veri, 2023-2024 güz ve bahar dönemlerinde, yarı-yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar ile toplanmıştır. 15 dakika ile 2 saat arasında süren görüşmeler katılımcıların tercih ettikleri, kampüs kafeteryası, boş derslik ya da şehir içinde sakin kahve evleri gibi mekânlarda yüz yüze ve tercih ettikleri dilde İngilizce ya da Türkçe olarak yapılmıştır. Tüm görüşmelerde ana soru seti tamamlanmış olup, görüşme süreleri arasındaki farklar öğrencilerin anlama tercihlerinden kaynaklanmaktadır. Araştırmacı yazarın lisansüstü eğitim sürecinde Avrupa ve Asya’da farklı ülkelerde uluslararası öğrenci olarak bulunmuş olması, görüşmelerin yürütülmesi, çözümlenmesi ve aktarımı sürecinde dilsel ve kültürel bağlamlara aşinalık sağlayan bir arka plan oluşturmuştur. İngilizce gerçekleştirilen görüşmelerin çözümlenmesi ve Türkçeye aktarımı bu bağlamda araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Katılımcı onayıyla ses kaydı alınmış, kayıtlar söze sadık biçimde çözümlenmiştir. Alıntılar, anlaşılabilirliği bozmayacak ölçüde dilsel düzeltmelerle aktarılmış, anlamı etkileyecek kısımlarda özgün ifade korunmuştur.

Veri analizi, fenomenolojik yaklaşım ile uyumlu biçimde katılımcı anlatılarındaki deneyim yapısını ve anlam örüntülerini görünür kılmayı hedeflemiştir. Öncelikle dökümler tekrar tekrar okunarak metne aşinalık sağlanmış, ardından anlam birimleri üzerinden açık kodlama yapılmıştır. Kodlar, benzerlik ve karşıtlı ilişkileri bakımından gruplanarak alt temalara dönüştürülmüştür ve son olarak ortaya çıkan temalar araştırmanın kuramsal merceğinden yorumlanmıştır (Braun – Clarke, 2006). Bu aşamada Derrida’nın kavramsal çerçevesi, bulgulardaki eşik, koşulluluk ve *hospitalite* gerilimini yorumlamayı sağlayan bir okuma düzlemi olarak kullanılmıştır.

Çalışmanın güvenilirliğini güçlendirmek adına, veri üçgenlemesi ve katılımcı teyidine başvurulmuştur (Guba – Lincoln, 1982, 247-248; Lincoln – Guba, 1985, 268). Veri üçgenlemesinde üniversitenin altı ayrı fakültesinden öğrencilere ulaşılarak bulguların tek bir profile yaslanması önlenmiştir. Katılımcı teyidinde ise, temaların ve yorumların katılımcıların deneyimlerini doğru yansıttıp yansıtmadığını anlamak amacıyla, bulgular katılımcılarla paylaşılmış ve geri bildirimler alınarak yorumlar doğrulanmıştır. Görüşmelerde gönüllülük, gizlilik ve istedikleri anda görüşmeyi sonlandırma hakları vurgulanmış, anlatıların herhangi bir idari süreçle ilişkilendirilmeyeceği açıkça belirtilmiştir. Bu çalışmanın amacı, katılımcıların deneyimlerini nasıl yaşadıklarını ve anlamlandırdıklarını kavramaktır. Olası çekinceleri azaltacak güven ilişkisi kurmaya özen gösterilmiştir.

Çalışma, üniversitenin ilgili kurulundan etik onay alınarak yürütülmüştür. Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmış, kimlikler Ö1-Ö20 kodlarıyla anonimleştirilmiş ve ses kayıtları ve dökümler şifreli ortamda saklanmıştır. Yeniden tanımlamaya yol açabilecek ayırıcı bilgiler maskeleymiştir.

Tek kurum ve şehir bağlamı, bulguların bağlamsal özgüllüğünü artırmakla birlikte aktarılabilirliği sınırlayabilecektir. Derrida merkezli kuramsal çerçeve, güçlü bir analitik mercek sunmakla birlikte belirli görme biçimlerini öne çıkarmaktadır. Bu durum, başka kuramsal yaklaşımların tamamlayıcı katkılarını ayrıca gerektirecektir.

Bulgular

Elde edilen bulgular, öğrencilerin bir yandan misafir olarak kucaklanırken diğer yandan kalıcı bir yabancı olarak görülmenin getirdiği zorlukları yaşadıklarını göstermektedir. Bu ikilem, çalışmada Derrida'nın misafirperverlik kavramsallaştırması çerçevesinde okunacaktır. Derrida'nın koşulsuz ve koşullu misafirperverlik ayrımı, misafir ve ev sahibi ilişkisi, öteki kavramı, egemenlik ve sınır gibi fikirleri uluslararası öğrencilerin deneyimlerini anlamlandırmak için yol gösterici olacaktır. Çalışmada, Derrida'nın misafirperverlik kuramı detaylandırılarak bu kavramların söz konusu deneyimleri açıklamada nasıl işlevsel olabileceği tartışılacaktır. Bulgular üç ana temada ele alınmıştır: Misafirperverlik Deneyimleri, Misafirperverliğin Sınırları ve Salınım Deneyimleri.

1. Misafirperverlik Deneyimleri

Bu başlıkta, uluslararası öğrencilerin Türkiye’de üniversite ve kent yaşamında deneyimledikleri misafirperverlik pratikleri, koşulsuz misafirperverlik ile koşullu misafirperverlik arasındaki gerilimde çözümlenmektedir. Bulgular, evin kapısını aralayan jestlerin sıcaklığını görünür kılarken, aynı zamanda o kapının karar, seçim ve “Kimsin, nerelisin?” gibi ad sorma pratikleri üzerinden işleyen eşiklerde kurulduğunu da göstermektedir. Bu tema, sınıf içi etkileşimlerde ortaya çıkan jestler, kampüs ve kent yaşamında gündelik yardımlaşma pratikleri ve birebir ilişkilerdeki kabul ve yakınlık deneyimleri biri alt temalar üzerinden keşfedilmektedir. Öğrencilerin tanıklıkları, tam da Derrida’nın belirttiği gibi, misafirin kabulü ile ev sahibinin egemenliği arasındaki *hospitalite* gerilimini gündelik hayatın ayrıntılarında somutlaştırmaktadır.

1.1. Sınıf İçi Jestler

Uluslararası öğrencilerin misafirperverliği somut biçimde deneyimledikleri alanlardan biri, gündelik akademik hayatın merkezindeki sınıf içi etkileşimlerdir. Sınıf ortamı, doğası gereği ders kuralları, zaman yönetimi ve dil politikaları gibi yasaların egemen olduğu bir alandır. Ancak katılımcıların deneyimleri, öğretim üyelerinin bazı dilsel ve ilişkisel esnekliklerinin, bu yasalar içinde koşulsuz misafirperverliğe yaklaşan nadir açıklıklar yarattığını göstermektedir. Bu anlar, misafiri yabancı etiketiyle sabitlemeyen ve kimlik teyidinde zorlamayan temas anlarıdır.

Özellikle dilsel jestler öğrenciler tarafından dâhil edilme göstergesi gibi okunmaktadır. Ö13, öğretim üyesinin Türkçe konuşurken misafirden onay almasını, ev sahibinin iktidarını etik bir hassasiyetle yumuşatması olarak yorumlamaktadır:

“Bazı hocalar gerçekten anlayışlı. Türk öğrenciler için Türkçe açıklama yapmadan önce bize izin istiyorlar. Bu çok kibarca bir davranış. [...] Derslerde eşit davranıyorlar. Türk öğrenciler bir şey anlamadığında Türkçe açıklıyorlar ama bize de aynı ilgiyi gösteriyorlar.” (Ö13)

Burada izin isteme, ev sahibinin kendi evindeki egemenliğini kısa süreli-
ğine askıya almasıdır. Benzer bir askıya alma durumu, öğrencilere yönelik
hitap biçimlerinde de görülmektedir. Ö7, kendisine yöneltilen hitabın değiş-
mesiyle, statüsünün de dışarıdaki yabancından içerideki arkadaşına nasıl evrildi-
ğini şu şekilde anlatmaktadır:

“Bazı hocalar gerçekten arkadaş gibi davranıyor. ‘Arkadaşlar’ diyorlar,
‘yabancı öğrenciler’ demiyorlar. Bu beni iyi hissettiriyor. [...] Üniversite-
de bazı profesörler çok destekleyici. Yabancı öğrenci olsak da bizi öğrenci
olarak görüyorlar.” (Ö13)

Derrida’nın adlandırma eleştirisi açısından bakıldığında, yabancı öğrenci
yerine arkadaşlar veya sadece öğrenci hitabının tercih edilmesi, ontolojik bir
kabul gibi hissettirebilmektedir. Derrida’ya göre ad sormak veya etiketlemek,
misafiri denetim altına alan bir sınır çizme işlemidir (Derrida - Dufourmantel-
le, 2020). Ancak bu örneklerdeki öğretim üyeleri, sınırlayıcı bir adlandırma-
dan kaçınarak, eşiği kim olduğunu sormadan açmaktadır. Bu jestler, kurum-
sal yasaların ve üniversite prosedürlerinin dayattığı yabancı kategorisini silik-
leştirerek koşulsuz kabulden yana tavır alınan anlara karşılık gelmektedir.

1.2. Hediyeleşme, Sofra ve Komşuluk

Misafirperverlik deneyimi, sınıf içi etkileşimlerle sınırlı kalmayıp kampüs
dışındaki gündelik ilişki ağlarında da belirginleşmektedir. Özellikle hediye-
leşme, sofranın etrafında kurulan ev davetleri ve komşuluk pratikleri, öğrencile-
rin kabul edilme hissini somutlaştıran ve eşiğin aşılabilir görüldüğü temas
alanları olarak öne çıkmaktadır. Kampüs dışı ilişkilerde koşulsuzluk ufkuna
yaklaşan jestler gözlemlenmektedir. Öğrencilerin anlatılarında bu cömertlik,
sıklıkla baba metaforu ile anılmaktadır. Bu durum, misafirperverliğin babacan
bir koruma kalkanına dönüştüğünü göstermektedir. Ö10’un deneyimi, aka-
demik ve sosyal hiyerarşinin ailevi bir sıcaklıkla nasıl yumuşatıldığını örnek-
lemektedir:

“Hocalarımız mükemmel, arkadaşlarımız çok iyi. Hep birlikte ders çalışı-
yoruz, kahve içiyoruz, eğleniyoruz. [...] Ramazan’da iki Türk arkadaş-
ımız bizi iftara davet etti, çok güzel bir gündü. [...] Hocamız bizim için bir
baba gibi. Onunla dışarı çıkıyoruz, sohbet ediyoruz. Gerçekten bizimle il-
gilileniyor.” (Ö10)

Benzer biçimde Ö9, mahalle ve cami çevresindeki karşılıksız ikramları ve bu jestlerin kendisini nasıl hissettirdiğini şöyle aktarmaktadır:

“Camideki insanlar çok iyi. İmamlar bazen para veriyorlar, bazen yemek getiriyorlar. Çok yardımseverler. Ramazan’da komşularımız her gün bize yemek getiriyordu. [...] Alışverişte hiç problem yaşamadım. İnsanlar genelde kibar. Pazarda bana yardım ediyorlar. [...] Bir gün Türk komşularım bizi evlerine davet etti. Yemek yedik, sohbet ettik. Onların davranışları beni çok mutlu etti.” (Ö9)

İmamın ya da ev sahibinin bir baba figürüne dönüşmesi, öğrenciyi de itaatkâr ve minnettar bir çocuk konumuna yerleştirmektedir. Ö17’nin anlatısı, bu himayeci ilişkinin yarattığı güven duygusunu ve aynı zamanda içerdiği hiyerarşiyi somutlaştırmaktadır:

“Burada bir imam var, gerçekten çok iyi bir insan. Bizim için bir baba gibi. Onu gördüğümde hep içim ısınıyor, gerçekten evimdeymişim gibi hissediyorum. Bazen yanına gidiyorum, ‘Gel buraya, gel buraya’ diyor, çok sevecen. İngilizce konuşamıyor ama bilgisayarında bir şeyler gösterek iletişim kuruyoruz. Onu her gördüğümde kendimi evimde gibi hissediyorum. O imam bence Türkiye’de tanıyabileceğiniz en iyi insan. Özellikle Çorum’da. Bayramlarda onunla görüşüyoruz, ailesinin evine davet ediyor bizi, bütün ailesiyle tanıştırıyor. Eşi de çok kibar biri. Böyle insanlarla tanıştığım için mutluyum. Onu her gördüğümde kendimi evimde gibi hissediyorum.” (Ö17)

Buradaki “gel buraya” çağrısı ve baba vurgusu, öğrencinin kendini evinde hissetmesini sağlamaktadır. Benzer babacan tavır, kira sözleşmesi gibi piyasa kurallarının askıya alındığı anlarda da belirmektedir. Ö5’in deneyimi, ev sahibinin egemenlik hakkını, yasayı uygulamak yerine merhamet göstererek sergilediği bir andır: “Ev sahibimiz çok iyi. Bizi iftara davet ediyor, ‘Sorum olursa arayın.’ diyor. Kira gecikse bile ‘önemli değil, sonra ödersiniz’ diyor.”

Bu jestler, misafirperverliğin eşik anını aşır bir aidiyet dokusu örmesini sağlamaktadır. Ö18’in “Türk arkadaşlarımla çok iyi anlaşıyorum. Genellikle grup çalışmaları ya da sunumlar yapıyoruz. Bazen kafeteryada ya da okul dışında buluşuyoruz. Bazen de evlerine davet ediyorlar, özellikle Ramazan’da iftara. Çok güzel bir his.” aktarımı ve Ö2’nin “Hocalarımız çok yardımsever.”

vurgusu, gündelik tekrar yoluyla misafirlikten beraber yaşamaya yönelen bir toplumsallaşmaya işaret etmektedir.

Bu alt temada aktarılan hediyeleşme, sofrası ve komşuluk jestleri, misafirliğin yalnızca kurallara ve karşılıklıya indirgenmediği, gündelik ilişkiler içinde daha açık ve kapsayıcı bir karşılaşmanın mümkün olabileceği anlar yaratmaktadır. Bu nedenle, söz konusu pratikler tamamen gerçekleşmesi güç olsa da Derrida'nın işaret ettiği koşulsuz misafirperverlik idealine yaklaşan küçük ama anlamlı açıklıklar olarak okunabilmekte ve öğrencilerin kabul edilme ve evde hissetme deneyimini güçlendirerek misafirliğin eşliğini daha aşılabılır gibi kılmaktadır.

1.3. Yakınlık Üzerinden Kabul

Bazı öğrencilerin anlatılarında misafirperverlik, soyut bir insanlık hâlinde çok, tanıdıklık ve yakınlık duygusu üzerinden anlam kazanmaktadır. Dinî, kültürel ya da etnik benzerlik, kapının daha kolay aralanmasını sağlayan bir ortak zemin olarak devreye girmektedir. Bu durum, misafirperverliğin bizden olana öncelik tanıyan seçici yüzünü göstermektedir. Ö20'nin deneyimi bu seçiciliğin yarattığı konfor alanını özetlemektedir: "İnsanlar genel olarak çok yardımsever. Hiç istemeden gelip 'Yardım edeyim mi?' diyorlar. 'Sen bizim din kardeşimizsin,' diyorlar. Bu çok hoşuma gidiyor." Benzer bir yakınlık siyasetini, etnik kökeni üzerinden meşruiyet kazanan Ö1 de dile getirmektedir: "Ben Türkmen'im... Buralıyız zaten." Bu ifadeler, eşliğin genişletildiği, ancak genişlemenin benzerlik şartına bağlandığı bir kabul rejimine işaret etmektedir.

Derrida açısından bu, misafirperverlik yasalarındaki kaçınılmaz *aporiayı* göstermektedir. Yakınlık kabulü kolaylaştırmaktadır, ancak tam da bu nedenle misafirperverlik evrensel bir herkese açıklık idealine bütünüyle varamamaktadır. Çünkü kapı, yalnızca benden olana, dinî ya da etnik açıdan yakın veya tanıdık olana açıldığı an, evrensel bir jest olmaktan çıkarak bir etik eleme mekanizmasına dönüşmektedir.

Bu noktada, din kardeşi söylemiyle kurulan pozitif ilişki, teorik bir paradoksu barındırmaktadır. Ev sahibi, kapıyı öteki olana değil, aslında aynada kendine benzeyen bir surete açmaktadır. Derrida'nın koşulsuz misafirperverlik ideali, "Kimsin?" sorusunu sormadan veya bir kimlik kartı talep etmeden

yabancıyı kabul etmeyi gerektirmektedir. Oysa burada misafir, ancak bir kardeş ve bizden biri olduğunu kanıtladığı sürece içeri alınmaktadır. Dolayısıyla, din ya da ırk temelinde sağlanan bu pozitif kabul, misafirperverliğin evrensellik iddiasını yerel yasalar ve kültürel yakınlık lehine sınırlandırmakta, pratiği etik bir açılım olmaktan çıkarıp cemaat içi dayanışmaya indirgemektedir.

2. Misafirperverliğin Sınırları

Derrida'ya göre misafirperverlik, trajik bir *aporia* üzerine kuruludur. Bu ikilem, hiçbir kimlik talebi ya da karşılık beklentisi olmaksızın kapıyı açmayı buyuran tekil ve koşulsuz bir yasa ile bu mutlak açılımı pratikte mümkün kılmak için onu sınırlamak, denetlemek ve koşullara bağlamak zorunda olan çoğul hukukî ve toplumsal yasaların çatışmasından doğmaktadır (Derrida - Dufourmantelle, 2020). Dolayısıyla misafirperverlik, kapının sonuna kadar açıldığı değil, yasanın sürekli olarak müzakere edildiği, daraltıldığı ve denetlendiği o gerilimli eşikte gerçekleşmektedir.

Misafirperverliğin sınırlarının işlendiği bu başlıkta, uluslararası öğrencilerin deneyimlerinde bu teorik gerilimin somut karşılıkları, yani kabulün hangi idari, dilsel ve bedensel eşiklerde gerçekleştiği Kelimelerin Ağırlığı, Yakınlık ve Eşik ve Barınma ve Dil Rejimleri alt başlıklarında keşfedilmektedir. Bulgular, dil rejimlerinden idari prosedürlere, mekânsal ayrışmalardan ırksal filtrelemlere kadar bir dizi sınırlandırma mekanizmasının, Derrida'nın *hospitalite* dediği çift yönlü hareketi nasıl gündeliklediğini ortaya koymaktadır. Burada sınır, ağırlama ile dışlanmanın aynı anda icra edildiği, misafirin hem içeri alındığı hem de yerinin hatırlatıldığı bir iktidar sahası olarak işlenmektedir.

2.1. Kelimelerin Ağırlığı

Derrida'ya göre misafirperverlik deneyimi, kapının açılmasından bile önce, dilde başlamaktadır. Misafire yöneltilen "Nerelisin, kimlerdensin, hangi millettensin?" gibi sorular kabulün olduğu kadar dışlamanın da başlangıcıdır. Zira her soru, olası cevabı önceden biçimlendirmesi sebebiyle bir şiddet içermekte olduğu gibi (Derrida, 2007, 444), adlandırma, misafiri bilinmeyenden bilinene çevirmek ve böylece onu kontrol altına almaktır (Derrida - Dufourmantelle, 2020). Sorunun tonuna göre anlamı davet ile sorgu arasında salınmaktadır, ad sormak kapıyı aynı zamanda açıp kapatabilmektedir (Naas,

2006, 328). Eşikteki soru ile özne içeri alınacak kişi olarak değil, hakkında bilgi toplanacak öteki olarak konumlandırılabilir (Öztürk, 2021, 24).

Gündelik hayattaki “Nerelisin?” sorusu, bu bağlamda basit bir merak ifadesi değil, eşik kurucu bir iktidar eylemidir. Sorma eylemi kategorileştirme mantığına hizmet etmektedir. Birey, hikayesinden kopararak uygun kategoriye yerleştirilmektedir (Zetter, 1991, 44). Bu kontrol, öğrencilerin en sıradan temaslarında bile görünür haldedir. Öğrencilere hitaben sık kullanılan iki kelime, misafir ve yabancı bunun örnekleridir.

Misafir kelimesi, tınısı itibarıyla olumlu ve sıcak bir kabulü çağırırsa da özünde geçiciliğe ve gitme zorunluluğuna içkindir (Işıklı, 2015, 66; Yıldırım, 2022, 126-127; Öztürk, 2021, 18-19; Erdoğan, 2017, 21-22). Öğrenciler için bu kelime, aidiyetlerini zedeleyen bürokratik ve dilsel bir araç gibidir. Ö14’ün itirazı, bu kelimenin yarattığı zamansal dışlamayı net bir şekilde göstermektedir:

“Hocalar bana ‘misafirsın’ diyor. ‘Misafirlik kontenjanından yararlanıyorsun,’ diyorlar. Ama ben burada geçici değilim, bir öğrenciyim. [...] Bir hoca bana ‘Yabancısn, sonuçta geçicisin,’ dedi. Ama ben yedi yıldır buradayım.” (Ö14)

Yedi yıldır ülkede yaşayan birine hâlâ misafir denmesi, onun orada bir gelecek kurma ihtimalini reddetmek anlamına gelmektedir. Hukuken sorun teşkil etmeyen bu hitap, ürettiği geçicilik duygusu ile öğrencinin eşikte kalma hâlini sabitlemektedir (Işıklı, 2015, 62). Misafirperverlik söylemi altında aslında kalıcı bir yabancılık ve ertelenmiş bir aidiyet yeniden üretilmektedir.

Adlandırmanın diğer yüzü olan yabancı etiketi ise, aidiyeti imkânsız kılan bir damgalama aracı olarak işlemektedir. Ö7, bu kelimenin kurumsal düzeyde bile dışlayıcı olduğunu vurgulamaktadır:

“Yabancı kelimesi, ‘yabancı öğrenci’ ifadesi bana aidiyet hissi vermiyor. Üniversitede ‘uluslararası öğrenci’ yerine ‘yabancı öğrenci’ denmesi bile insanı dışlıyor.” (Ö7)

Dışlanma çoğu zaman prosedürlerden önce kelimelerde gerçekleşmektedir (Işıklı, 2015, 66). Sokaktaki gündelik karşılaşmalarda yabancı hitabı, bireyi kişisel özelliklerinden soyutlayıp belirli bir tip içine hapsetmekte ve onu po-

tansiyel bir düzen bozucu olarak kodlamaktadır (Simmel, 2016). Nitekim, stereotipleştirme de “bizim için sadece geçip giden yabancılar olabilen kişiler için mahsus” (Goffman, 2014, 90) olduğu için, özünde yabancılaştırıcıdır. Ö19, bu kodlamanın yarattığı rahatsızlığı şöyle dile getirmektedir: “Bazıları sokakta seni görünce ‘Yabancı’ diyor. ‘Yabancı’ kelimesini sevmiyorum. İnsanlara neden ‘yabancı’ deniyor ki? Bu hoş bir kelime değil.”

Daha da ötesi, bu adlandırma bazen açık bir suçlamaya dönüşebilmektedir. Ö10, “Bazı insanlar bizi görünce ‘Yabancılar yüzünden işler kötüye gidiyor.’ diyor. Sanki biz suçluymuşuz gibi davranıyorlar.” derken; Ö2, kendisine yüklenen temsil yükünden ve Suriyeli kategorisiyle özdeşleştirilmekten duyduğu rahatsızlığı şu şekilde aktarmaktadır: “Hocalardan biri sürekli Suriyeli-lerden örnek veriyordu. ‘Ülkemizde 8-9 milyon yabancı var,’ diyordu. Ben bunu duymak istemiyorum, bu konuları açtığında rahatsız oluyorum.”

Sonuç olarak, Derrida’nın geleni kimliği sormadan kabul etmek şeklindeki beklenmedik misafir ideali (Derrida, 1993, 34), pratikte işlememektedir. Bu başlıktaki bulgular, katılımcıların deneyimleri, kapının açıldığını ama misafirin önce tanımlanmak, adlandırılmak ve yabancı ve misafir kutularına sığdırılmak zorunda bırakıldığını doğrulamaktadır. Adlandırma, ev sahibinin egemenliğini koruduğu, misafiri ise sürekli tanımlanan bir nesneye dönüştürdüğü ilk sınırdır.

2.2. Yakınlık ve Eşik

Misafirperverliğin sınırları her zaman açık bir reddediş üzerinden değil, kimi zaman yakınlık hissiyle kapının kime daha kolay açılıp kimlere sınırlar konulduğu üzerinden de kurulabilmektedir. Koşullu kabul, sıklıkla yakın addedilen kültür ve kimliklere sağlanan pozitif ayrımcılık üzerinden işlemektedir. Bu, kapının ötekine değil, ev sahibinin aynadaki yansımaya açıldığı andır. “‘Sen bizim din kardeşimizsin’” denilerek topluma dahil edilen Ö20, bu kültürel ortaklık sayesinde kendini evin içinde hissetmektedir. Burada misafir, ev sahibinin tanıdığı ve onayladığı bir figürdür, yani koşullu misafirperverliğin bizden olana açıklığı devrededir. Ancak Derrida’nın uyardığı gibi, bu tür bir kabul, etik bir koşulsuzluktan ziyade, kültürel bir eleme mekanizmasının bir sonucudur (Derrida - Dufourmantelle, 2020).

Bu mekanizmanın sınırları, benzerlik bozulduğunda, özellikle ırksal görünürlük devreye girdiğinde belirginleşmektedir (Körükmez Kaya, 2017, 67-71; Şimşek, 2019a, 239-244; Şimşek, 2019b, 225-229). Siyahi bir Müslüman olan Ö15, aynı dinî kimliğe sahip olmasına rağmen, görünüşü ve ırksal kodlar nedeniyle aynı kabulü görememiştir:

“Bayram vardı, o yüzden giyecek bir şey bakıyordum. Mağazaya gittim, bana ‘Bizde senin gibiler için bir şey yok’ dediler. ‘Ne demek istiyorsunuz?’ dedim. Türkçe konuşamıyorum ama anlayabiliyorum. Kadın bunu Türkçe söyledi: ‘Bizde senin gibiler için hiçbir şey yok.’ Kapıda duran adam da ‘Buraya girmeyeceksin’ der gibiydi. Sonra çıktım ve gittim.” (Ö15)

Ramazan Bayramı için kıyafet almak isteyen Ö15 de Müslümandır, bayram aynı bayramdır. Fakat onun kabulü ten rengiyle son bulmaktadır. Öğrenci, dinî yakınlık vasıtasıyla bir eşik aşabilmiş olsa da karşısına bu kez görünüş ve ırk ekseninde yeni eşikler çıkmıştır. Yeni mekânların, kültürel kodların ve sosyal düzeneklerin kapılarında tekrar tekrar durdurulmuş, yine içeriden veya içeride olamamıştır (Ulubay - Önal, 2022, 266-268). Bu anlatımda kapıda durdurulma anı hem fiziksel hem sembolik bir sınırın, misafirperverliğin kapısının tam olarak kapandığı anı temsil etmektedir. Bu an, *hostipitalitenin* çift hareketinin en çıplak görüldüğü anlardan biridir: Aynı kentte, aynı dine mensup iki beden farklı okunmaktadır, biri kardeşlik diline tâbidir, diğeri kapıda tutulmaktadır. Dolayısıyla, görünürlük, beden ve renk kategorileri yakınlığı da koşula bağlamaktadır.

Ö15’in anlatısı, koşullu misafirperverliğin bazı durumlarda sözlü adlandırmaya gerek bile duymadığını göstermektedir. Bedenin kendisi, özellikle ten rengi ve ırksal kodlar, konuşmaya gerek kalmadan, misafirin statüsünü mutlak yabancı kategorisine hızla yerleştiren sessiz bir adlandırma jesti işlevi görmektedir. Bu durumda, koşullu kabulün anahtarı olan dinî yakınlık, siyahi bedenin yarattığı görsel eşik karşısında tamamen etkisiz kalmaktadır.

Bu alt temadaki anlatılar, katılımcıların misafirperverliği yakınlık üzerinden çalışan bir eşik deneyimi ile yaşayabildiklerini göstermektedir. Derri-da’nın işaret ettiği gibi, kapının açılması çoğu zaman nötr ve evrensel bir açıklık değildir. Bu öğrencilerin durumunda ev sahibinin tanıdığı, benzer buldu-

ğu ve bizden saydığı figürlere yönelen koşullu bir kabuldür. Benzerlik zayıfladığında kapı aynı hızla daralabilmekte ve hatta kapanabilmektedir.

2.3. Barınma

Uluslararası öğrencilerin karşılaştığı bir diğer kritik eşik barınmadır (Snoubar, 2017, 804-805). Bu eşikte, misafirperverliğin duygusal söylemleri sönümlenmekte ve yerini mülkiyetin yasalarına bırakmaktadır. Katılımcıların deneyimleri, bu eşikte sesin anonimliği ile bedenın görünürlüğü arasındaki gerilimi göstermektedir. Telefonda kurulan iletişimde ev sahipleri, karşısındakini sadece bir kiracı adayı olarak algılayıp olumlu davranırken, yüz yüze gelindiğinde bu davet, yabancıнын görünür olmasıyla sebepsizce geri çekilebilmektedir.

Ö7'nin aktardığı diyalog, bu eşikte bozulma anını net bir şekilde resmetmektedir: "Bazı arkadaşlarımız ev kiralamakta çok zorlanıyor. Telefonda sorun yok ama seni görünce 'yabancıya vermiyoruz' diyorlar." Bu ret tecrübesi, gündelik hayatın alışıldığı gibi işlemlerini sürdüren temel varsayımlarının eşikte bozulduğu anda ortaya çıkan krizi göstermektedir (Schütz, 2016, 38-42). Bu krizin en derinleştiği nokta, yine ırksal görünürlüğüne devreye girdiği andır. Ö15'in deneyimi, siyahi bedenin nasıl aşılabilir bir engelle dönüştüğünü göstermektedir:

"Soruyorum. Ev müsait mi? Öğrencilere ev veriyor musunuz? Evet diyorlar. Sonra biz gidip onlarla yüz yüze görüştüğümüzde, siyahi olduğunuzu görünce, 'Beni bekleyin, ev sahibiyle görüşeceğim' diyorlar. Bazen anlıyorsun, arıyormuş numarası yapıyorlar." (Ö15)

Buradaki "arıyormuş numarası yapmak", Derrida'nın *hostipitalite* kavramının sahadaki tiyatrosudur. Ev sahibi veya emlakçı, açıkça düşmanlık (hostility) göstermek yerine, bir engel varmış gibi davranarak misafirperverlik maskesini sürdürmeye çalışmaktadır. Ancak gerçekte kapı, ırksal kodlar nedeniyle çoktan kapanmıştır.

Barınma sorunu, Derrida'nın tasvir ettiği *aporiayı* mülkiyet üzerinden doğrulamaktadır. Koşulsuz misafirperverlik ufku, yaşamı düzenleyen mülkiyet yasaları tarafından sınırlandırılmaktadır (Derrida - Dufourmantelle, 2020).

Ev sahibi için yabancı, bir misafir olmakta birlikte aynı zamanda mülkünü tehdit eden bir bilinmezliktir de. İçeriden olan, kültürel örüntüyü güvenilir bir eylem şeması olarak kullanabilirken, yabancı kendini bu şemanın kapsamadığı, sürekli kendini kanıtlamak zorunda olduğu bir vaka olarak kapıda bulmaktadır (Schütz, 2016, 50-51).

Sonuç olarak barınma deneyimi, misafirperverliğin sıcaklık retoriğinden çok, bir eşik siyaseti olduğunu kanıtlamaktadır. Hoş geldin kapısı teorik olarak açıktır, fakat o kapıdan içeri adım atmanın koşulu, sadece kirayı ödemek değil, aynı zamanda ev sahibinin zihnindeki makbul ve güvenilir beden imajına uymaktadır. Uymayanlar için ev, bir sığınak değil, dışlanmanın mekânsal olarak tescillendiği bir sınırdır.

2.4. Dil Rejimleri

Koşullu misafirperverliğin akademik alandaki diğer bir eşiği dildir (Tamtekin Aydın, 2020, 391; Gebru – Yüksel Kaptanoğlu, 2020, 272; Snoubar, 2017, 803). Öğrencilerin deneyimleri, kâğıt üzerinde İngilizce görünen bağlamların, fiili olarak Türkçenin varsayılan dil hâline geldiğini göstermektedir. Bu durum, akademik katılımı zorlaştırmaktadır.

Özellikle, ders anlatımı ile sınav dili arasındaki uyumsuzluk, öğrenciyi entelektüel bir çıkmaza sürüklemektedir. Ö6'nın "Bir derste tamamen Türkçe konuştular, sınavı ise İngilizce istediler." aktarımı, bu tutarsızlığın yarattığı mağduriyeti netleştirmektedir. Bu uygulama, Derrida'nın *hostipitalite* kavramının görünür olduğu anlardan biridir. Akademik ortamda dil, sadece bir iletişim aracı değil, bir egemenlik sahasıdır. Öğretim üyesinin anlaşılacak yahut kolayına gelmesi gibi muhtemel sebeplerle Türkçeye geçmesi masum bir tutum gibi görünse de dili bilmeyen uluslararası öğrenciler için bu durum, sınıfta fiziksel olarak içeride ama zihinsel olarak kapı dışında bırakılmak demektir. Ö13'ün "Uluslararası etkinliklerde bile Türkçe konuşuyorlar... Biz sadece oturup dinliyoruz, anlayamıyoruz." ve Ö3'ün "Bazı derslerde hoca sadece Türkçe anlatıyor... Not alamıyorum." ifadeleri, bu dışlanmanın bedensel varlık ile zihinsel yokluk arasındaki gerilimini sergilemektedir. Ö18'in "Hocalar İngilizce biliyor ama... İngilizce açıklamakta zorlanıyorlar." ve Ö15'in "Konuyu Türkçe anlatıyorlar ama İngilizce açıklayamıyorlar." ifadele-

rinde ise, sorunun öğrenciden değil, ev sahibinin yetkinliğinden de kaynaklanabileceğini, ancak bedelin yine misafire ödetildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak bu tanıklıklar, kapının açık görüldüğü ama geçişin dilsel bir filtreye bağlandığı düzeni görünür kılmaktadır. Öğrencinin kimliğine bakmaksızın yalnızca öğrenci olarak tanınması şeklinde gerçekleşmesi gereken koşulsuz açıklık ufku, burada, dersin pratik işletim kuralları ve varsayılan dil üzerinden koşullu erişime dönüştürülmektedir. Öğrenci, derste bulunmasına izin verilen ama sözü elinden alınan pasif bir dinleyiciye indirgenmektedir.

3. Salınım Deneyimleri

Çalışmanın son başlığı olan bu bölümde, katılımcıların Türkiye'deki gündelik yaşamlarında aidiyet duygusunun kampüs ile sokak, kabul ile dışlanma ve güven ile tedirginlik arasında gidip gelen kırılğan bir deneyime nasıl dönüştüğüne odaklanılmaktadır. Bu çerçevede salınımın mekânsal, duygulanımsal ve stratejik boyutları birlikte incelenmektedir.

Derrida'nın misafirperverlik çözümlemesi, koşulsuz yasa ile onu gündelikte sınırlayan yasalar arasındaki *aporetik* gerilimin, deneyimi sürekli bir eşikte-olma haline çevirdiğini vurgulamaktadır. Bu eşik, ev sahibi ile misafir arasındaki kapının her açılışında yeniden kurulmaktadır, kapı aynı anda hem davet hem eleme üreten bir düzendir. Uluslararası öğrencilerin anlatıları, aidiyetin mekânlar ve duygulanımlar arasında ve gündelik stratejiler üzerinden gidip gelen kırılğan bir salınımına dönüştüğünü göstermektedir.

3.1. Mekânsal Salınım

Salınımın ilk ve en görünür boyutu mekânsaldır. Öğrenciler, tek bir Türkiye deneyimi yerine, kampüs ve sokak arasında keskinleşen iki farklı rejim arasında gidip gelmektedir. Üniversite, kurumsal kimliğin sağladığı görece bir sığınak iken, kamusal alan, anonim ve tehditkâr bir dışlanma sahası olabilmektedir. Ö10, bu bölünmeyi "Üniversitede kendimi evimde hissediyorum ama dışarı çıktığımda yabancı gibi hissediyorum. [...] Sokakta farklı bir Türkiye var, üniversitede başka bir Türkiye." diyerek özetlerken, Ö5 aidiyetin mekânsal sınırlarını çizmektedir: "Kendimi üniversitede çok ait hissediyorum ama sokakta bazen yabancı gibi hissediyorum. [...] Otobüste kötü davranan-

lar var ama üniversitede herkes çok iyi. Sınıfta dışlanmıyorum. O yüzden bazen iki farklı Türkiye var gibi hissediyorum.” Bu ikilik, Derrida’nın kapı metaforuyla düşünüldüğünde, aynı şehirde iki farklı eşiğin eşzamanlı varlığına işaret etmektedir. Kampüs kapısı misafirperverliğe sokak kapısı ise dışlanmaya açılabilir. Ö9’ün “Türkiye’yi seviyorum ama bazen burada görünmez olduğumu hissediyorum” ifadesi, bu mekânsal kırılmanın yarattığı ontolojik güvensizliği göstermektedir.

Mekânsal salınım, şehirlerarası ölçekte de belirmektedir. Katılımcıların Çorum’u İstanbul’a kıyasla güvenli ev olarak kodlamaları, misafirperverliğin mekânsal paradoksunu göstermektedir. Ö19 “Çorum benim için güvenli. İstanbul’da taciz çoktu ama burada gece yürüyebiliyorum, rahatım. Burada kendimi evimde hissediyorum. [...] Çorum’a döndüğümde ‘evime geldim’ gibi hissediyorum. İstanbul’da nefes alamıyordum, burada huzurluyum” derken, Ö12 “Çorum’da kendimi iyi hissediyorum ama İstanbul’da, Samsun’da çok zorlandım. Her şehir farklı.” demiştir. Metropolün sunduğu anonimlik, göçmeni özgürleştirirken aynı zamanda korumasız bırakmakta, taşranın sunduğu gözetim ve tanışıklık ise sosyal denetimi artırırken bir güvenlik ağı örme-ktedir. Derrida’nın eve girişte eşiğin her seferinde yeniden kurulması fikri, burada şehir ölçeğinde işlemektedir: Her şehir, farklı bir kapı siyasetidir.

3.2. Duygulanımsal Salınım

Mekânsal kırılma, duygusal düzeyde yarım kalmış bir aidiyet hissi üretmektedir. Öğrencilerin sıkça başvurduğu yüzde elli metaforu, bu durumun en net göstergelerinden biridir:

“Üniversitede bazen kendimi ait hissediyorum ama bazen hiç hissetmiyorum. Yüzde elli diyebilirim.” (Ö13)

“Üniversitede kendimi yarı ait hissediyorum. Bazen gerçekten buranın bir parçasıyım gibi, bazen değil. Yüzde elli diyebilirim.” (Ö9)

Bu yüzde elli ifadesi, basit bir ölçümden ziyade, Derrida’nın imkânsız ve mümkün gerilimi *aporiasının* duygusal düzeydeki yansımasıdır. Derrida’ya göre misafirperverlik, kapının açılmasını ve denetlenmesini aynı anda içeren çözümsüz bir deneyimdir. Öğrencinin ne tam içeride ne tam dışarıda olma hali, bu çözümsüzlüğün ruhsal bilançosudur. Aidiyetin yüzde ellide asılı

kalması eksik bir entegrasyonu değil, misafirperverlik rejiminin doğası gereği tam tamamlanmaya asla izin vermeyen yapısını göstermektedir. Varsayılan kimlik ile fiili kimlik arasındaki bu uyumsuzluk, bireyi hem toplumdan hem de kendinden koparan bir gerilim yaratabilmektedir (Goffman, 2014, 51).

Nitekim, anlatıların çoğu ikircikli bir söz dizimiyle kurulmaktadır. Ö6 "Türkiye hem bir sığınak hem de sınırlarla dolu bir yer." derken, Ö10 "Türkiye'yi seviyorum ama bazen kendimi bu sistemin dışında hissediyorum." ve Ö1 ise "Ben Türkiye'yi seviyorum ama burada bazen istenmediğimi hissediyorum." şeklinde ifade etmektedir. Bu karşıt bağlaçlar misafirperverliğin vaat ve engeli aynı anda üretmesini dilsel düzeyde görünür kılmaktadır. Benzer biçimde salınım, duygulanım döngüleri olarak da deneyimlenebilmektedir: Ö3 "Bazen Türkiye'de kendimi evimde hissediyorum, bazen çok yabancı." derken, Ö15 "Bazen iyi hissediyorum, bazen gitmek istiyorum... O yüzden artık kimseye yaklaşmak istemiyorum." demektedir. Ö16'nın "Bazı günler üniversiteye gitmek istemiyorum... Yine de burayı terk etmeyi düşünmüyorum." sözleri, kalma ve kaçma ikilemini, Ö2'nin "Bazı günler 'iyi ki buradayım', bazı günler 'keşke dönsem.'" ifadesi ise geri dönüş ihtimalini sürekli erteleyen bir ara hâli göstermektedir. Misafirperverlik, her seferinde yeniden icra edilmektedir. Bu tekrar, olumlu jestlerle onarılan ve olumsuz karşılaşmalarla yaralanan kırılğan bir döngü üretmektedir.

3.3. Stratejik Salınım

Süreğiden bu salınım ve dışlanma tehdidi, öğrencileri kimliklerini gizlemeye veya stratejik performanslara itmektedir. Ö14'ün "Artık kötü tepkiler görmemek için nereli olduğumu söylemiyorum." ifadesi, *hostipitalitenin* hostility yüzüne karşı bir geliştirilen bir savunma mekanizmasıdır. Özellikle Suriyeli etiketinin yarattığı damgadan kaçış, Ö3'ün anlatısında fiziksel bir korkuya dönüşmektedir:

"Şöyle bir şey oldu artık. Suriyeli kelimesi söylemekten korkuyorum. Utanmıyorum ama korkuyorum. Çünkü karşımdaki nasıl tepki vereceğini artık bilmiyorum. Özellikle son zamanlarda, mesela çok güzel ilerliyoruz. Birisiyle sohbet ediyoruz. Bazen Türkçem güzel akıyor bazen gerçekten çok belli oluyor yabancı olduğum. Bir sohbetten sonra yabancı olduğum fark ediliyor. 'Nerelisin?' Artık bu 'Nerelisin?' kelimesinden gerçek-

ten kalbim hızla atıyor. Bu kelimeyi duymak istemiyorum. Yani nerelisin, Suriyeliyim; karşımda nasıl bir tepki, nasıl bir mimik, nasıl bir şey geleceğini tahmin edebiliyorum.” Ö3

Bu korkuyla başa çıkmak için Ö11, “Ben bazen ‘Çorumluyum’ diyorum.” diyerek, adlandırmayı tersine çeviren bir kimlik performansı sergilemektedir. Ancak bu stratejiler kısa vadede gerilimi düşürse de uzun vadede zihinsel göçü derinleştirebilmektedir. Kişi kendi anlatısını sansürlemekte, ifade alanını daraltmakta ve sonuçta kimlik buhranı ve kendinden uzaklaşma hissi artmaktadır (Ulubay - Önal, 2022, 266).

Stratejik salınım, yalnızca saklama ve kaçınma biçiminde değil, ilişkileri derinleştirerek güvenli bir alan kurma çabasıyla da ortaya çıkabilmektedir. Öğrencilerin derin ve kişisel ilişkiler kurma çabası, Goffman’ın damgalı bireylerin, ilişkiler kişiselleştikçe kusurların önemsizleşeceği varsayımıyla hareket etme fikriyle örtüşmektedir (Goffman, 2014, 91). Bu bağlamda ilişkilerin derinleşmesi, sadece psikolojik bir kabul arayışı değil, aynı zamanda Derrida’nın *hostipitalite* gerilimini yönetmek için geliştirilen bir stratejidir. Derrida’ya göre yabancı, her an düşman (hostis) muamelesi görme riski taşıyan eşikteki kişidir (Derrida - Dufourmantelle, 2020, 41-43). Öğrenciler, ilişkileri yüzeysel alandan çıkarıp kişisel ve derin düzeye taşıyarak, ev sahibinin içindeki potansiyel husumeti (hostility) etkisiz hale getirmeye çalışmaktadır. Yani derinleşme çabası, misafirperverliğin koşullu ve tehditkâr yüzünden kaçıp, kişilerarası ilişkinin sağladığı güvenli ve kısmen koşulsuz alana sığınma girişimidir. Bu bağlamda samimiyet, öğrenci için sosyal bir tercihten öte, *hostipitalitenin* yapısal geriliminde hayatta kalmayı sağlayan bir damga yönetim stratejisi olarak işlev görmektedir.

Salınımı yumuşatan, tekrar eden kabul jestleridir. Ö4 “Çorum okumak için uygun... burada rahatım.” diyerek, gündelik huzurun duygusal etkisini vurgulamaktadır. Ö17 için dinî topluluk bir sığınaktır: “O imamı her gördüğümde kendimi evimde gibi hissediyorum... Üniversite bana ev gibi hissettirmiyor.” Kampüste ise Ö18’in “Deneyimim yüzde 85 olumlu” gözlemi misafirliğin beraber yaşamaya dönüşmeye başladığı anlara işaret etmektedir. Derrida’nın koşulsuzluk ufkuna yaklaşan bu kabuller, salınımın genliğini düşürmektedir.

Schütz'un yabancı çözümlemesi, bulgulardaki eşik ekolojisini netleştirmektedir. İçeriden olanların otomatik işleyen eylem şemaları yabancı için çalışmamaktadır, öğrenci her kapıda açık ve gerekçeli bilgi sunmak zorunda kalmaktadır. İçeriden biri için sığınak olan düzen, yabancı için sürekli soru üreten bir alana dönüşmektedir (Schütz, 2016, 49). Son kertede, aidiyet ertelenen bir ufka dönüşmektedir. Ö7 "Evet yabancıyım, ama buradayım" diyerek, koşullu yasalar içinden bir yerleşme dili üretmektedir. Buna karşılık Ö14 "Ama ben yedi yıldır buradayım." diyerek hâlâ tam kabul edilmemiş olmasının yarattığı hayal kırıklığını ifade etmesi, kabulün daima yeniden vaade bağlandığını hatırlatmaktadır. Derrida'nın kapısı, tüm bu anlatılarda her gün yeniden aralanmaktadır, fakat tam açılış hiçbir zaman nihai olamamaktadır.

Sonuç olarak, bu bölümde incelenen deneyimler, Derrida'nın misafirperverlik felsefesinin merkezindeki *aporianın* soyut bir kavram değil, yaşamsal bir gerçeklik olduğunu göstermektedir. Öğrencinin kendisini yüzde elli ait hissetmesi veya yaşadığı mekânı hem sığınak hem de sınırlarla dolu bir yer olarak tanımlaması, bu teorik *aporianın* duygusal ve mekânsal yansımasıdır. Kabul edildikleri anda dâhi bir anda dışlanma potansiyelini içlerinde taşıyan bu salınım hali, misafirperverliğin doğasındaki istikrarsızlığın bir kanıtıdır. Koşullu yasalar, mutlak kabulün vaadini sürekli olarak sınırlandırmakta, böylece öğrenciyi bir eşikte kalma durumuna sabitlemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin gündelik yaşamlarında kabul edilme ile mesafeli tutulma hâllerinin aynı deneyim örgüsü içinde birlikte üretildiğini göstermektedir. Katılımcı anlatılarında misafirperverlik, tek seferlik bir kabul anı olarak değil, sınıfta, kampüs dışında, barınma ilişkilerinde ve sokakta farklı biçimlerde tekrar eden, kimi zaman yakınlaştıran kimi zaman da sınır çizen bir temas düzeni olarak deneyimlenmektedir. Bu düzenin değişmeyen ortak yönü, öğrencilerin aynı anda hem ilişkiye davet edilmeleri hem de tam içeride sayılmamalarıdır.

Türkiye'de misafir kavramı, basit bir nezaket ifadesinden çok stratejik bir yönetim dili olarak da kullanılabilir. Nitekim 2011 sonrası Suriyeli sığınmacılar için misafir söylemi, Türkiye'nin Suriye politikasının ilk yıllarını tanımlayan kilit bir çerçevedir (Deniz vd., 2016, 24-25; Akbulut, 2021, 24-26).

Bu çerçeve, Türkiye'nin fedakârlığını görünür kılarken Suriyelilerden de minnettar ve uyumlu misafirler olmalarını bekleyen bir ilişki var etmektedir. Literatürde yaygın görüş, misafir söyleminin başlangıçta toplumsal kabulü kolaylaştırdığı, ancak zamanla sürdürülemez hale geldiğidir. Misafirliğin geçici olmaktan çıkıp yıllara yayılması ev sahibi ve misafir ilişkisinde gerilimlere yol açmıştır (Erdoğan, 2017, 21-22; Erdoğan, 2024, 107-109). Uzun vadede, misafirlik fenomeni ne ihtiyaçları karşılamaya ne de toplumsal gerilimleri yönetmeye yetmiştir. Aksine, giderek sınırlandırma ve ötekileştirme üreten bir mekanizmaya dönüşmüştür.

Uluslararası öğrenciler için kullanılan misafir öğrenci tabiri de benzer bir işlev görmektedir. Misafir, politikanın dışındadır, talep etmez, sadece kabul eder ve şükreder. Öğrencilerin yaşadığı sorunları dile getirirken çekinmeleri, sürekli "Türkiye çok güzel, insanlar çok iyi" deme ihtiyacı hissetmeleri, bu durumun bir sonucudur. Misafirperverlik, eleştiriyi susturan bir minnet borcu yaratmaktadır (Alkan, 2021, 185). Bulgularda da görülebildiği gibi, uluslararası öğrencilerin de misafir olarak kodlanması, onların öğrenci olarak yaşadıkları şehre ve okudukları kuruma olan güven ve aidiyetlerini zedelemektedir.

Çalışmanın bulguları, misafirperverliğin makro politikalardan ziyade, gündelik yaşamın gündelik ve mikro etkileşimlerinde kurulduğunu ve yıkıldığını göstermektedir. Sınıf ortamı, akademik misafirperverliğin test edildiği en kritik alandır. Çalışmada, hocaların "arkadaşlar" hitabı veya Türkçe konuşurken izin istemesi, Derrida'nın koşulsuzluğa yaklaşan jestleri gibidir. Ancak, Dil Rejimleri başlığı altındaki bulgular bu kapsayıcılığın sınırlarını çizmektedir. Dersin kâğıt üzerinde İngilizce olup pratikte Türkçe işlenmesi uluslararası öğrencinin kendisini dışlanmış hissetmesine neden olmaktadır. Öğrenci bedenlen sınıftadır, yani misafir edilmiştir, ancak zihnen ve iletişimsel olarak eşikte tutulmaktadır. Dil bariyeri, öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşmasını engelleyen faktörlerden olup (Gebru - Yüksel Kaptanoğlu, 2020, 272) misafirin eşikte bekletilmesine sebep olabilmektedir.

Hediyeleşme, Sofra ve Komşuluk temasında, komşuların yemek getirmesi veya iftar davetleri, kültürel bir sıcaklık göstergesi olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu pratikler, yabancıya yönelik bir yakınlaşma çabası olduğu kadar bir ehlileştirme stratejisidir de. Yabancıya yemek vermek, uzağı yakın ederek onu

bizden biri kılma ve tehdit ediciliğini azaltma ritüeli gibi işlemektedir (Pitt-Rivers, 1977, 107-112; Fischler, 1988, 279-280; Simmel, 1997, 130-131; Simmel, 2016, 33). Öğrencilerin bu jestleri "baba gibi" metaforlarıyla tanımlaması, ilişkinin paternalist doğasını ele vermektedir. Baba ve çocuk ilişkisi, eşitler arası bir ilişki değildir, koruma ve itaat içermektedir. Derrida'nın konukseverlik anlayışında devletin veya ev sahibinin baba rolüne bürünmesi, misafirin otonomisini elinden alabilmektedir (Derrida – Dufourmantelle, 2020, 19).

Barınma sorunu, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı en sert *hostility* duvarıdır. Çalışmanın yapıldığı dönemde Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz ve yüksek enflasyon, konut piyasasında ciddi bir daralmaya yol açmıştır. Bu kriz ortamında, ev sahipleri öğrenciler, bekarlar ve yabancılar gibi riskli gördükleri grupları eleme eğilimindedir (Öztürk, 2024). Çalışmanın bulguları, literatür ile uyumlu bir şekilde (Şimşek, 2019a, 245; Şimşek, 2019b, 226; Akbulut, 2021, 75-79; Erdoğan, 2024, 183) Türkiye'deki konut ayrımcılığı doğrulamaktadır. "Yabancıya ev vermiyoruz" cümlesi, mülkiyet hakkının, insan haklarının önüne geçtiği bir egemenlik ilanıdır. Şehirlerde artan yabancı nüfusun yerliler için barınma krizi yarattığı algısı, toplumda yabancılara karşı biriken tedirginlik ve kaygıyı tetiklemiştir (Erdoğan, 2024). Çorum gibi daha küçük şehirlerde bu kriz belki metropollerdeki kadar şiddetli değildir, ancak yabancı algısının yarattığı güvensizlik, ev bulma sürecini travmatik bir deneyime dönüştürmektedir.

Çalışma, Türkiye'deki misafirperverliğin renk körü olmadığını, aksine ırksal bir hiyerarşi içerdiğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Din kardeşi söylemi, Asyalı veya Ortadoğulu Müslüman öğrenciler için bir kalkan görevi görürken, Siyahi öğrenciler için bu kalkanın işlevsiz kaldığı görülmektedir. Sokakta dikkatle bakılması, izinsiz fotoğraf çekilmesi, kültürel stereotiplerle çağrılmaları veya mağazaya alınmamaları, Siyahi bedeninin kamusal alandaki hiper-görünürlüğü ile ilgilidir (Körükmez Kaya, 2017, 68-69; Şimşek, 2019a, 239-244; Şimşek, 2019b, 227). Siyahi öğrenci, kalabalık içinde kaybolamamaktadır, her zaman işaretlenmiş bir bedendir. Siyahi bir öğrencinin "Senin gibiler için bir şey yok" cevabını alması arasındaki fark, bedenin, kabul edilebilirlik üzerindeki belirleyici rolünü kanıtlamaktadır. "Sen bizim din kardeşimizsin" ifadesi, kültürel yakınlığa dayalı bir kabul sunmaktadır, ancak ırksal farklılık devreye girdiğinde, bu dinî kardeşlik söylemi, yerini ötekileşti-

rici bir mesafeye bırakmaktadır. Siyahi Müslüman bir öğrencinin bayram alış-verişinde dışlanması, dinin birleştirici gücünün, ırkın ayırıcı gücü karşısında yenik düştüğü andır. Derrida'nın *hostipitalite* kavramı burada ırksal bir boyut kazanmaktadır. Ev sahibi, kendisine benzeyene kapıyı açmakta, mutlak ötekiye ise kapıyı kapatmakta veya onu eşikte bekletmektedir.

Salınım Deneyimleri teması, öğrencilerin zihinsel haritalarında Türkiye'nin tek bir yer olmadığını göstermektedir. Kampüs ve şehir/sokak birbirinden farklı kuralların, normların ve tehlikelerin geçerli olduğu iki ayrı egemenlik sahasıdır. Kampüs, öğrencilerin kendilerini evlerinde hissettikleri alan olarak tanımlanmıştır. Burası, görece korunaklı, akademik öğrenci kimliğinin öne çıktığı ve ulusal ve ırksal kimliklerin kısmen paranteze alınabildiği bir yerdir. Ancak bu güvenlik hissi, kampüsün fiziksel sınırlarıyla çevrilidir. Kampüs kapısından çıkıldığı an, bu koruma kalkını kalkmaktadır. Ayrıca, kampüs içindeki entegrasyon da sorunludur. Türk öğrencilerin yabancı dilde iletişim kurmaktan çekinmeleri veya sadece derslerde bir araya gelip sosyal hayatta ayrışmaları (Tamtekin Aydın, 2020, 390-392), kampüsün de birlikte yaşam (co-habitation) değil, yalnızca bir yan yana yaşam alanı (co-presence) olduğunu düşündürmektedir.

Bulgularda öğrencilerin şehir tercihlerine dair ilginç veriler bulunmaktadır. İstanbul, kültürel zenginliğine rağmen tekinsiz bir şehir olarak tanımlanırken, Çorum gibi daha küçük şehirler ise, çalışmada belirtildiği üzere güvende hissedilen yerlerdir. Öğrencinin "Çorum'a döndüğümde evime geldim gibi hissediyorum" demesi, paradoksal bir durumu işaret etmektedir. Taşra, muhafazakarlığına rağmen sunduğu tanışıklık ve güven hissiyle, metropolün anonim tekinsizliğinden daha güvenli bir ev hissi verebilmektedir. Ancak bu, öğrencinin yerel normlara uyduğu, iyi misafir rolünü oynadığı sürece geçerlidir.

Bu çalışma, Türkiye'de uluslararası öğrenci olmanın, Derrida'nın *hostipitalite* kavramıyla birebir örtüşen bir eşikte olma deneyimi olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, misafir olarak kucaklanırken, yabancı olarak sınırda tutulmaktadır. Sınıfta arkadaş olan öğrenci, emlakçıda riskli kiracı, göç idaresinde dosya numarası ve sokakta şüpheli yabancı olabilmektedir. Bu çoklu ve

çelişkili konumlanışlar, öğrencilerin aidiyet hissini parçalamakta ve onları "yüzde elli" gibi yarım kalmış bir varoluşa hapsetmektedir.

Bu bulgular, Türkiye'de uluslararası öğrencileri anlamaya yönelik literatüre iki düzeyde katkı sunmaktadır. Birincisi, öğrencilerin deneyimlerinin olumlu ve olumsuz olarak ayrılan iki ayrı alan gibi işlemediğini, aynı yaşam akışı içinde birbirini kesen kabul ve sınır pratikleriyle kurulduğunu göstermektedir. İkincisi, misafir ve yabancı etiketleri, dil ve bürokrasi gibi gündelik görünen düzeneklerin, öğrencilerin aidiyet algısını nasıl şekillendirdiğini somutlaştırarak yükseköğretimde uluslararasılaşma tartışmalarına deneyim temelli bir perspektif eklemektedir. Uygulama düzeyinde ise bulgular, derslerde dil kullanımının şeffaflaştırılması, akademik ve idari birimlerde erişilebilir destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, barınma süreçlerinde ayrımcılık riskini azaltacak yapılarının geliştirilmesi ve öğrencilerin yalnız misafir olarak değil hak sahibi özneler olarak tanındığı bir iletişim dilinin yaygınlaştırılması gereğine işaret etmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, tek bir şehir ve üniversite bağlamında yürütüldüğü için bulguların genellenebilirliği sınırlıdır. Bulgular 2023-2024 eğitim öğretim yılı katılımcı anlatılarına dayanmaktadır. Çalışmanın sahası, o dönem Hitit Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan 20 uluslararası öğrenci ile sınırlıdır. Son olarak, analiz Derrida'nın misafirperverlik merceğini merkeze aldığı için *hostipitalite*, eşik, adlandırma ve egemenlik gibi belirli dinamikleri özellikle görünür kılarken, alternatif kuramsal yaklaşımların açabileceği farklı açıklama hatları bu makalenin kapsamı dışında kalmıştır.

Öneriler

Bulgular kısıtlı bir zaman diliminde belirli sayıda uluslararası öğrenci ile yapılan mülakatlara dayandığından, deneyimlerin farklı bağlamlarda ve zaman içinde nasıl değiştiğini izlemek için boylamsal çalışmalara ihtiyaç vardır. Gelecek araştırmaların farklı şehirlerde ve farklı üniversite türlerinde karşılaştırmalı tasarımlarla yürütülmesi, yerel öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve idari personelin perspektiflerinin de dâhil edilmesi ve nitel verinin nicel göstergelerle desteklenmesi, uluslararası öğrencilerin aidiyetini belirleyen yapısal ve ilişkisel dinamikleri daha bütünlüklü biçimde ortaya koyacaktır.

Uygulama düzeyinde ilk adım, uluslararası öğrencileri misafir retoriğiyle geçici bir konuma yerleştirmek yerine, üniversite topluluğunun hak sahibi üyeleri olarak tanıyan bir iletişim dilinin kurumsallaştırılmasıdır. Bu doğrultuda derslerde dil kullanımının açık biçimde şeffaflaştırılması, akademik ve idari birimlerde erişilebilir, çok dilli danışmanlık ve rehberlik mekanizmalarının güçlendirilmesi ve barınma süreçlerinde ayrımcılık riskini azaltacak aracı yapılar ve güvenli yönlendirme kanalları geliştirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbulut, Ezgi. *Misafirlikten Ötekiliğe Suriyeli Mülteciler ve İnsan Hakları: Sultanbeyli Örneği*. İstanbul, T.C. Maltepe Üniversitesi, İnsan Hakları Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Alkan, Hilal. "The Gift of Hospitality and The (Un)Welcoming of Syrian Migrants in Turkey." *American Ethnologist* 48/2 (2021), 180-191. Doi: 10.1111/amet.13012
- Braun, Virginia - Clarke, Victoria. "Using Thematic Analysis in Psychology". *Qualitative Research in Psychology* 3 (2006), 77-101.
- Creswell, John W. *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. çev. Mesut Bütün - Selçuk Beşir Demir. Ankara, Siyasal Kitabevi, 1993.
- Deniz, A. Çağlar vd. *"Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu": Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayatı: Antep - Kilis Çevresi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2016.
- Derrida, Jacques. *Aporias: Dying - Awaiting (One Another at) the "Limits of Truth"*. çev. Thomas Dutoit. Stanford, Calif: Stanford Univ. Press, 1993.
- Derrida, Jacques. "A Certain Impossible Possibility of Saying the Event". *Critical Inquiry* 33/2 (2007), 441-461. <https://doi.org/10.1086/511506>.
- Derrida, Jacques. "Konuksev(-er/-mez-)lik". *Pera peras poros: Jacques Derrida ile Birlikte Disiplinlerarası Çalışma*. ed. Önay Sözer vd. 7-33. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.

- Derrida, Jacques - Dufourmantelle, Anne. *Davet: Konukseverlik Üstüne*. İstanbul: Metis Yayınları, 2020.
- Dooley, Mark - Richard Kearney (ed.). "Hospitality, Justice and Responsibility: A Dialogue with Jacques Derrida". *Questioning Ethics: Contemporary Debates in Philosophy*. 65-83. London New York: Routledge, 2002.
- Erdoğan, M. Murat. *Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı. Liberal Perspektif: Analiz*. Özgürlük Araştırmaları Derneği, 2017. https://oad.org.tr/wp-content/uploads/2021/06/Analyses_2100_2019925145411997OAD-analiz-multeci-final-r3.pdf
- Erdoğan, M. Murat. *Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Ankara Üniversitesi SBF Mülkiye Göç Araştırmaları Merkezi - MÜGAM, 2024.
- Fischler, Claude. "Food, Self and Identity." *Social Science Information* 27 (1988), 275-292.
- Gebru, Mihretab Solomon - Yüksel-Kaptanoğlu İlknur. "Adaptation Challenges for International Students in Turkey." *Open Journal of Social Sciences* 8 (2020), 262-278. <https://doi.org/10.4236/jss.2020.89021R>
- Goffman, Erving. *Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Ediliş Üzerine Notlar*. Ankara: Heretik, 2014.
- Guba, Egon G. - Lincoln, Yvonna S.. "Epistemological and Methodological Bases of Naturalistic Inquiry". *Educational Communication and Technology Journal* 30/4 (1982), 233-252.
- Işık, Şevki. "İlticanın Yapısökümcü Felsefesi: Konuksevermezlik Sorunu". *Marmara İletişim Dergisi* 24 (2015), 55-55. <https://doi.org/10.17829/midr.20152419997>
- Körükmez Kaya, Lülüfer. "Ten Rengi Ayrımcılığı: Afro-Türkler Örneği." *Sosyoloji Dergisi* 35 (2017), 61-67.
- Lincoln, Yvonna S., - Guba, Egon G. *Naturalistic Inquiry*. California: Sage, 1985.

- Naas, Michael. "'Alors, qui etes-vous?' Jacques Derrida ve Konukseverlik Sorusu". çev. Elis Simson. *Cogito* 47/48 (2006), 236-250.
- Öztürk, Hacer Sena. *Jacques Derrida'nın Misafirperverlik Kavramı Çerçevesinde Türk Misafirperverliği ve Suriyeli Sığınmacılar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Öztürk, Pınar. "Housing Crisis Deepens for Students in Turkey." *Bianet*. Erişim tarihi: 29 Ocak 2026. <https://bianet.org/haber/housing-crisis-deepens-for-students-in-turkey-298986>
- Pitt-Rivers, Julian. *The Fate of Shechem: Essays in the Anthropology of the Mediterranean*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
- Schütz, Alfred. "Yabancı: Bir Sosyal Psikoloji Makalesi". *Yabancı: Bir İlişki Biçimi Olarak Ötekilik*. ed. Levent Ünsaldı. 35-52. Ankara: Heretik, 2016.
- Simmel, Georg. "Sociology of the Meal." *Simmel on Culture*. ed. David Frisby - Mike Featherstone. 130-135. Londra: Sage Publications, 1997.
- Simmel, Georg. "Yabancı". *Yabancı: Bir İlişki Biçimi Olarak Ötekilik*. ed. Levent Ünsaldı. 27-34. Ankara: Heretik, 2016.
- Snoubar, Yaser. "International Students in Turkey: Research on Problems Experienced and Social Service Requirements." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/50 (2017), 800-808.
- Şimşek, Doğuş. "İstanbul'daki Afrikalı Göçmenlerin Gündelik Irkçılık Deneyimleri." *Mukaddime* 10/1 (2019a), 233-248. Doi: 10.19059/mukaddime.561913
- Şimşek, Doğuş. "İstanbul'daki Afrikalı Göçmenlerin Ulusötesi Sosyal Alanlarının Entegrasyon Süreçlerine Etkisi." *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi* 14/52 (2019b), 216-235. Doi: 10.14783/maruoneri.594943
- Tamtekin Aydın, Oya. "Social Interaction Between Students: Local and International Students' Experiences at a Turkish University." *Journal of International Students* 10/2 (2020), 383-400. Doi: 10.32674/jis.v10i2.1067

- Ulubay, Serhat - Önal, Feride. "Göç Tartışmaları Bağlamında Yabancılaşmanın Kaynağı Olarak Mekan". *MEGARON* 17/2 (2022), 264-273. <https://doi.org/10.14744/megaron.2022.97957>.
- Yıldırım, İrfan. "Şırnak'ta Misafirperverlik Kültürü Üzerine Bir Araştırma". *Kültür Araştırmaları Dergisi* 14 (2022), 122-152. <https://doi.org/10.46250/kulturder.1145367>.
- YTB. "Uluslararası Öğrenci Hareketliliği". *Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı*. 2025. Erişim 20 Kasım 2025. <https://ytb.gov.tr/daireler/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketliliği>
- Zetter, Roger. "Labelling Refugees: Forming and Transforming a Bureaucratic Identity". *Journal of Refugee Studies* 4/1 (1991), 39-62. <https://doi.org/10.1093/jrs/4.1.39>.
- Hitit Üniversitesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2025). 2024 Yılı İdari Faaliyet Raporu. Çorum. Hitit Üniversitesi. Erişim Adresi: <https://hitit.edu.tr/tr/sfdb/hitit-universitesi-2024-yili-idare-faaliyet-raporu>

Ek 1: Tablo 1. Katılımcı Listesi

KOD	KÖKEN	CİNSİYET	SINIF
Ö1	Irak Türkmen	Kadın	3.Yıl
Ö2	Suriye	Erkek	4.Yıl
Ö3	Suriye	Kadın	4.Yıl
Ö4	Afrika (Fil Dişi Sahili)	Erkek	3.Yıl
Ö5	Gambia	Erkek	1.Yıl
Ö6	Irak	Kadın	3.Yıl
Ö7	Afrika	Erkek	3.Yıl
Ö8	Suriye	Erkek	4.Yıl
Ö9	Gambia	Erkek	4.Yıl
Ö10	Gambia	Erkek	3.Yıl
Ö11	Afrika	Kadın	3.Yıl
Ö12	Mısır	Erkek	4.Yıl
Ö13	Gambia	Kadın	2.Yıl
Ö14	Irak	Kadın	4.Yıl
Ö15	Afrika	Kadın	3.Yıl
Ö16	Afrika	Erkek	2.Yıl
Ö17	Gambia	Erkek	4.Yıl
Ö18	Gambia	Erkek	2.Yıl
Ö19	Gambia	Kadın	3.Yıl
Ö20	Kazakistan	Kadın	3.Yıl